

Kodály a gyűjtemény alapvető hibáit. A szerkesztők Kiss Á. gyűjteményéből merítik ugyan a dalokat, de csupán a szövegeket, mert a dallamokat »átkomponálják kisebb hangterjedelemre.« Elrettentésül közli Kodály néhány ismert gyermekdal eredetijét, összevetve a »javított« formájával. »Jellenző kontár eljárás«-nak tekinti, ha egy dal több ismert ének frázisaiból tevődik össze, mert ha egy virág szirmait letépdessük, s másképen újra összerakjuk, abból többé nem lesz élő virág. A gyűjtemény 40, 41, 46-ik lapján pedig ezt a lehetetlen módszert követik a szerkesztők.

Óvodás gyermek szájába Kodály elsősorban a pentatonizáló dallamokat ajánlja, mert »ezekben ér el leghamarabb tiszta intonációt a kisgyermek, hisz nem kell felhanggal bajlódnia.«

Végül ki akarja írtani Kodály azt a begyökeresedett hamis nézetet, mintha a gyermeknek akármilyen ének megfelelné, hisz »egy fületlen gombbal is eljátszik.« Mert ha helytelen ritmizálású, idegen motivikájú, vagy összefoltozott dallamokat tanítunk be, helytelenül alapozzuk meg zenei képzetét. »Ha olyan élelemmel tartanók, amilyen dalt adunk neki, már elpusztult volna.« Vitamindús éneket áhít Kodály a daltanításban.

Kodály, mikor hangsúlyozza a kisdédóvi énektanítás fontosságát, azért teszi ezt, mert meggyőződése: a helyes zenei képzést már a zsenge gyermekkorban kell elkezdni. Ha törekvésünk sikerül, átalakíthatjuk az új magyar nemzedék zenefelfogó készségét.

Mint Kodály minden írása, ez is nagy figyelmet érdemel. Minden sora gondolatébresztő. Megérdemli, hogy törekvése valóra váljék, mert a magyar jövő ügyét szolgálja.

Sonkoly István.

Fekete János: Milyen a gyermek? Gyermektanulmányi kérdések, módszerek és eredmények. Pécs, 1939. Kís 8-r. 128 lap.

A szerző a cümben írt, az elméleti pedagógiát és a nevelés gyakorlati intézőit: szülöket, nevelőket, tanítókat egyaránt érdeklő kérdést törekszik a gyermektanulmányozás mai eszközei és eredményei segítségével megvilágítani.

A bevezető fejezetben szól a gyermektanulmányozás fogalmáról, tárgyról, ismerteti e tudományág rendszerét és sajátos kutató módszereit, majd az összegyűjtött vizsgálati anyag különböző feldolgozási módjait. A továbbiakban nem a gyermektanulmánynak a bevezetésben bemutatott tudományos rendszere fonalán halad, hanem a gazdag anyagból kiragad bizonyos, a gyakorlati nevelő szempontjából fontosabb jelenségszoportokat s az ezekre vonatkozó fejtegetéseit a következő fejezetekbe csoportosítja: 1. A gyermek teste, 2. képzetkincse, 3. emlékezete, 4. képzelete, 5. figyelme, 6. érdeklődése, 7. játéka, 8. munkabírása, 9. értelmessége. E csoportokon belül rendszerint először röviden ismerteti a kérdéses jelenség (figyelem, képzelet stb.) mibenlétét, majd részletesen, jól kiválogatott példákon bemutatja a vizsgálatára használatos módszereket, végül összefoglalja a kutató munka eddigi eredményeit s levonja belőlük a nevelésben hasznosítható tanulságokat. Az egyes fejezetek végén felsorolja az illető kérdéssel foglalkozó legfontosabb és könnyen hozzáférhető irodalmat.

A szerző — a fentiekből is kitetszően — nem tudományos, hanem gyakorlati céllal írta meg könyvecskéjét: olvasóival, elsősorban bizonyára tanítónövendékekkel, meg akarta ismertetni a gyermektanulmányozás mai állapotát: módszereit és eredményeit. Ezt a célját teljes mértékben el is éri. Műve a kiszemelt anyag ügyes elrendezésével, a lényegre szorítózkodó, mégse szűkszavú előadásával és nem utolsó sorban egyszerű, könnyed, világos stílusával igen alkalmas arra, hogy bevezetésül szolgáljon a gyermektanulmányozásba, megszerettesse e tudományágat, kedvet ébresszen a benne való munkálkodásra és ezzel is szolgálja annak célját: a gyermekek, a tanítványok minél sokoldalúbb megismerését.

Székely Károly.

Selva Raja Yesudian: „Sport és Jóga”. Budapest, 1942., ikis 8-r., 179 lap.

A szerző megismerteti olvasóival az ősi hindu testgyakorlatokat és a jógi légzésszabályozást, a pránájámát. Pontosán megmagyarázza a gyakorlatok helyes keresztülvételét és a jól sikerült fényképfelvételeken szemlélteti is azokat. Olyan meggyőző erővel és hittel írja le mindezeket, hogy az olvasóban kedvet támaszt a gyakorlatok rögtöni megkezdésére. Mindezideig helyes és jó munkát végez, tényleg ráfér a munkájával agyongyöttrődött »nyugati« emberre a mozgás, bármiféle legyen is az. Am ezután jön a bökkenő. A gyakorlatokhoz élettani és bontani magyarázatokat fűz, melyek a legtöbb esetben tévesek. Ahol ő maga sincs tisztában a gyakorlatok hatásával, ott a miszticizmus ködébe burkolja szavait.

Nagyobb baj ennél, sőt ártalmas is az, hogy gyakorlataival »gyógyít« és »fiatalít«. Egyik gyakorlata után ezt írja: »Az elvesztett fiatalság, az életerő, az elpazarolt energia olyan bőven ömlik vissza az idősebb emberek testébe is, hogy úgy érzik: újjászületnek. A fejállás (szirszászana) nevű gyakorlat szerinte »az egész idegrendszert és ennek központját, az agyat erősíti«. »Az a testgyakorlat, amely a világ minden sportjánál jobban alkalmas arra, hogy ezt a fontos szervet egészségben tartsa«.

Élettanilag is megmagyarázza: »Ebben a helyzetben az agy van lent, s a szív felül. A nehézkedési erő is fordítva hat, tehát a friss, oxigénes vér most egyenesen elárasztja az agyat anélkül, hogy a szívet megterhelné. Az agyban levő két fontos belső elválasztású mirigy sejtje és idege sohasem tapasztalt mértékben kap friss vért.«

Nyelvöltögető gyakorlatának végzése után »a pajzsmirigy és a mellékpajzsmirigy edződik. A hallás javul, a nyálélválasztás tökéletesebb lesz, a garat kitisztul, a kezdődő mandulagyulladás visszafejlődik.« Zárójelben azonban megjegyzi: »Természetesen csak annál, aki legalább hat hónapja végzi ezt a gyakorlatot, a többi ászanákkal együtt.«

Ártalmára válik a könyvnek ezeknek a maivásgóknak a leírása után az is, hogy nem ismerve mostani testnevelésünket, előre lebecsüli azt: »Az ászanák ugyanis nemcsak külső masszázst adnak a szerveknek, hanem belülről is olyan »torná«-ban részesítik, amelyet a világon semmiféle más torna vagy sportrendszer meg nem adhat.«